

Svitavy '86

Národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her

Zpravodaj č. 3

9. listopadu 1986

Slovo závěrem

Všechno hezké musí bohužel skončit, a tak dnes večer se naposledy scházíme v novém Domě odborů ve Svítavách při závěru XIV. ročníku národní přehlídky ruských a sovětských divadelních her.

Ceny byly uděleny, soubory a hosté se rozjedou do svých domovů s pěknými dojmy a vzpomínkami a všichni se brzy začneme připravovat na další ročník této významné kulturně politické akce.

V pátek jsme si na slavnostním shromáždění pracu-

jících a mládeže připomenuli 69. výročí VŘSR a zahájili jsme v okrese Měsíc československo - sovětského přátelství.

Sovětský svaz vždycky usiloval a usiluje i nyní o mírový život na naší planetě, předkládá iniciativní návrhy, které všichni mírumilovní lidé s nadšením přijímají, které se však rozbíjejí o neústupnost Západu a především USA.

Měsíc československo - sovětského přátelství se už natrvalo vryl do paměti nás všech jako období, kdy si více jak jindy připomínáme význam práce sovětských komunistů a všeho sovětského lidu nejen pro mír ve světě, ale i pro vybudování

kunismu.

Nedílnou součástí v této práci je kultura a umění, neboť ony už neodmyslitelně patří k našemu každodennímu životu. Jsou pro nás zdrojem poučení i vzorem pro naši další práci. Od ruské a sovětské kultury se učili a učí i naši umělci, podnětné návrhy přijímáme i my.

Národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her, která dnes večer končí, je trvalou součástí oslav a ukazuje nám další oblasti širokého sovětského umění.

Bývá dobrým zvykem, že v závěru každé akce děkujeme všem těm, kteří se zasloužili o hladký a důstojný průběh. Ocenění zaslou-

ží organizační štáb a Sdružený klub ROH ve Svítavách, ale i Okresní podnik služeb za pěknou výzdobu, velké poděkování si zaslouží pionýrské skupiny všech pěti svítavských škol, které připravily krásné drobné dárčky pro všechny soubory a přítomnost pionýrů při každém přijetí na ONV byla velmi milá a dojemná.

Poděkování zaslouží i pracovníci Restaurací a jídelen, Jednoty a další desítky těch, kteří společně usilovali o to, aby se zde naši hosté cítili jako doma.

Ocenění patří i porotě, jednala věcně, s přehledem a taktičně s cílem souborům pomoci v jejich další práci.

Z hodnocení poroty

Svůj k svému

Textová předloha divadelní inscenace *Svůj k svému*, kterou se na svitavské přehlídce představil soubor AHA! při MěKS v Lysé nad Labem, vznikla prokomponováním divadelní aktovky s několika povídkami A. P. Čechova.

Takto nově vzniklý celek, který jeho autor a budoucí režisér Miroslav Pokorný obohatil ještě vlastními písňovými texty (s hudbou Petra Moravce), pak budoucí inscenaci posloužil jako předpoklad k ostré satirě nejen na měšťáckou společnost carského Ruska, ale i na měšťácké přežitky v jejich podstatě vůbec. Smysl dramaturgické práce při přípravě textu inscenace je tedy nutno spatřovat v práci na vytvoření osobité autor-ské výpovědi, která ve shodě s inscenacemi A. P. Čechova za sebe odmítá praktiky přetvářky, ziskuchtivosti, duchovní mělkosti a v neposlední řadě také neschopnosti upřímných lidských vztahů.

Ke zmíněným satiricko-kritickým rysům předlohy bylo nutno vyhledat adekvátní inscenační prostředky. Režisér je našel v expresivně chápaném herectví, (kde např. přeexponované šaržování napomáhalo při odhalování pokryteckých ry-

sů jednáčích postav), podtržené nejen stylizovanou gestikou, ale i výtvarně zajímavým líčením a kostymováním — výtvarnicí inscenace byla Věra Marková.

Při celkové charakterizaci inscenačního tvaru je nutno podtrhnout skvělou režijní i hereckou práci v antiluzivně chápaném jevištním prostoru, důraz na mimoslovní jednání, jakož i metaforické zhodnocení funkce rekvizity (spojitost různobarevných židlí s postavami, ale také využití židlí jako hlavních komponentů výpravy).

Také herecká úroveň souboru je nesporná a účtyhodně vyrovnaná. To se však nedá stejně dobře říci o stylovém sjednocení při herecké práci (různá míra stylizace u jednotlivých herců, která není dána různou motivací jednání postav).

Přes některé další drobné nedostatky (např. určitá „překřičenost“ představení, zřejmě mylně motivovaná snahou o zvýšení apelativ-

Divadlo pro 111 z Českých Budějovic nastudovalo titul *D. I. Fonvizina Ať žije Paříž!* (Brigadýr).

nosti), lze označit inscenaci za velmi osobitou a pro další práci souboru i amatér-

ského divadla velmi podnětnou.

Radoslav Lošťák

Hodnocení diváků:

1 — výborně	113 hlasů	45 %
2 — dobře	128 hlasů	52 %
3 — špatně	7 hlasů	3 %

Ať žije Paříž!

Soubor Divadla pro 111 z Českých Budějovic uvedl na XIV. národní přehlídce komedii *D. I. Fonvizina Ať žije Paříž!* (Brigadýr).

Před dvěma sty lety byla komedie výsměchem, namířeným proti ruské šlechtické společnosti, její bezduché móde opíciť se po Francouzích i její pokrytecké morálce.

Na půdě této původně klasicistně uměřené komedie, opírající se především o ironizující slovo, rozehrává dnešní inscenace spíše anekdotický vaudeville, opírající se o drsnější komiku a charakterizační nadsázku. Pod vedením profesionálního režiséra, zasl. umělce Milana Fridricha, prokázal soubor znovu svou zručnost, hereckou pohotovost, v několika případech se dá

říci i zběhlost. Představení má spád i komediální gradaci.

Přesto se mu však nepodařilo zcela přenést starou komedii do dneška tak, aby opravdu zaútočila na podobné soudobé nectnosti.

Přes četné aktualizační narážky a komentáře není hlavní téma dostatečně ostře vyznačeno. Vnější aktualizace spíš oslabuje, rozptyluje pozornost, odvádí od hlavního tématu.

Inscenace určitě diváky pobaví, ale sotva se jich dotkne natolik, aby se nad jejím posláním zamysleli.

Alena Urbanová

Hodnocení diváků:

1 — výborně	102 hlasy	76 %
2 — dobře	29 hlasů	22 %
3 — špatně	3 hlasy	2 %

Hru Jevgenije Švarce *Stín přivezl do Svitav divadelní soubor Tyl z Rakovníka.*

Zapomeňte na Hérostrata

Hra soudobého sovětského dramatika Grigorije Gorina **Zapomeňte na Hérostrata** patří k těm dílům, která využívají historických skutečností tak, aby v dramatickém textu fungovaly jako metafora k nejsoučasnější problematice.

Ve zmíněné hře pak jde o aktuální varování před fanatiky slávy a moci, kteří by si rádi zahrávali (pro své osobní ziskné cíle) s možnou hrozbou třeba i světového požáru a současně je tato skutečnost posílena i imperativem lidské zodpovědnosti takovémuto hroživému počínání zabránit. Dalším charakteristickým rysem hry je autorovo umělecké mistrovství, s nímž dovede tuto bytostně společenskou problematiku promítnout do soukromých osudů několika málo postav.

To sice zavdává možnost budování výrazných jevištních postav, na druhé straně je však nutné stále respektování určité „modelovosti“ hry, dané už připomenutou souvislostí mezi historickým příběhem a metaforickou tendencí vyjevovat tímto historickým námětem soudobou tematiku.

Úctyhodná herecká práce souboru E. F. Burian SKP Tanvald však zmíněnou oscilaci (mezi psychologickým a „modelovým“ zázemím jednotlivých postav) nedovedla ve své plnosti postihnout a tím se stalo, že inscenace sice i v určitém zkrácení věrně sleduje dějovou linii, nevyjadřuje však v úplnosti plnou myšlenkovou hloubku hry a tím celkovému vyznění ubírá na společenské a apelativnosti.

Ukázalo se, že tradiční herecké prostředky plně nedostačily k tomu, aby byla divákům sdělena celá myšlenková struktura autorova uměleckého sdělení. Určitým zdůvodněním snížené apelativnosti je někdy až přílišné krácení textu postavy současníka, který v celkové struktuře hry hraje důležitou roli právě v onom neustálém propojování historického se současným.

Radoslav Lošťák

Hodnocení diváků:

1 — výborně	140 hlasů	64 %
2 — dobře	75 hlasů	34 %
3 — špatně	3 hlasy	2 %

Postřehy ze semináře

Součástí XIV. národní přehlídky byl rovněž odborný seminář na téma Filmová interpretace sovětských divadelních her, který dnes zároveň s přehlídkou končí. Navázal tak na úspěšný loňský seminář, na kterém jsme získali vědo-

mosti o filmovém zpracování klasických ruských děl a měli tvořit jednotící linku pro práci metodiků, ale i těch, kteří se o ruskou a sovětskou dramaturgii blíže zajímají.

Ústav pro kulturně výchovnou činnost Praha společně s ČUV SČSP chtěl vyhovět požadavkům, bohužel však v letošním roce nepřistoupila krajská kulturní střediska zodpovědně k zajištění účasti. Výjimku tvoří pouze Východočeský a Středočeský kraj, kde se také tituly ruské a sovětské dramaturgie objevují u souborů pravidelně.

Seminář se tedy uskutečnil pro velmi malý počet zájemců, ale ti, co se přihlásili, v žádném případě nebyli zklamáni. Měli možnost vidět unikátní film Učitelka dělníků, který natočil sám V. Majakovskij, slyšeli pásmo recitační skupiny z Třebíče, a to Maršakovu Bagáž, toto pásmo zvítězilo v národním kole Puškinova památníku, dále pak se promítal film Vpád podle námětu L. Leonova.

Množství zasvěcených informací pak získali přítomní od dr. Vlasty Smolákové, která letos byla na studijním pobytu v SSSR a divadelní tvorbu velice dobře zná. Poutavá byla např. přednáška Sovětské divadlo a XXVII. sjezd KSSS.

V rámci semináře jsme přivítali rovněž vzácného hosta, soudružku dr. Galinu Maximovnu Slonskou, která hovořila o současném sovětském dramatu v kontextu současné sovětské literatury. Rovněž její přednáška byla vyslechnuta s neobyčejným zájmem.

V programu semináře byla zařazena i návštěva tří divadelních představení — Trust I. Erenburga v podání divadelníků z Brna, Čechovovy aktovky, které do Svitav přivezl soubor z Trnavy-Kopánky, a na závěr pak vystoupení sovětského souboru.

Jak vyplývá z uvedeného přehledu, seminář byl doslova „nabit“ poznatkami a zasvěcenými informacemi, jež poslouží všem, kteří byli přítomni, v jejich další práci.

Dialogy se soubory

Tradiční součástí národní přehlídky jsou hovory odborné poroty se soubory, odehrávající se každý den dopoledne v kavárně Slavia a jsou přístupné i dalším zájemcům o teoretické otázky divadla.

Pilnými návštěvníky na nich jsou také zástupci těch souborů, které teprve mají vystupovat. A mezi nimi jsme viděli často i sovětské

hosty — divadelní soubor chemicko-technologického institutu v Moskvě. Především je zajímavé, jak se u nás hraje ruská klasika. Nenechali si proto ujít představení souboru z Lysé nad Labem nazvané Svůj k světu, čerpající z motivů jednoaktovek a povídek A. P. Čechova.

Po vyjádření členů poroty a souboru si vzal slovo vedoucí moskevské výpravy Jurij Vladimirovič Karnovskij. Řekl, že se poprvé setkali s tak osobitým ztvárněním dramatického textu, velice je překvapilo bohatství divadelní metafory a režijního vedení herců. Ocenil velkolepý dojem z představení a o hereckém kádru se vyjádřil s velkým uznáním. Nezatajil však i překvapení nad tím, že soubor při úpravě textu změnil jména jednajících postav a někdy z nepochopení autora i filozofický přístup ke světu. V podstatě se ztotožnil s výrokem poroty, že v Čechovovi je uloženo něco dalšího, co se souboru z Lysé nepodařilo tlumočit. Nelze nazývat jménem Čechova něco, řekl J. Karnovskij, co jím není. V naší divadelní praxi to je nepochopitelné. Na druhé straně pochválila hereckou erudici divadla AHA!, a to asi takovými slovy: Dejte mi tento soubor, a ukáží vám novou divadelní myšlenku!

Sovětské hosté přehlídky — mladí divadelníci z Moskvy předvedou na závěr hru M. Ščepěnka Jednou ráno před soumrakem.

Patroni a národní přehlídka

Národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her svým významem už dávno přerostla rámec okresu i kraje a stala se vsutku národní kulturně výchovnou a politickou akcí. Každou přehlídku však popularizují diváci, a ty máme na okrese skutečně vynikající. Mnohé soubory už se určitě na jiných přehlídkách nebo soutěžích setkaly s tím, že hrály před prázdným nebo jen velice málo naplněným hledištěm. Ve Svitavách tomu tak nikdy nebylo.

Patronáty nad jednotlivými představeními převzalo letos více než 120 průmyslových a zemědělských podniků a závodů, škol, společenských organizací Národní fronty a další instituce a organizace. Mnozí připravili pro své hosty exkurze do svých podniků a závodů, ovšem nejvíce se všichni těšili na jednotlivá představení. Už několikrát bylo konstatováno, že obecnostvo na svitavském okrese je vyspělé a velice vnímavé. Dokáže vytvořit krásnou atmosféru a jednotlivým souborům se pak dobře hraje.

Přátelské prostředí se vytvářelo i při besedách po večerním představení. Napětí opadlo, tréma je ta tam a z divadelníků jsou najednou přátelští lidé, kteří vyprávějí o svých rodinách, dalších koníčcích, velice často začnou zpívat, zástupci patronů se okamžitě přidávají a zase je vytvořena velice příjemná atmosféra, kterou nedokáže ocenit ten, kdo ji sám neprožil.

Garanci nad patronátní činností měla Okresní odborová rada ve Svitavách, osobně její předseda a tajemnice pro ideologickou práci. Oba se podle možností zúčastňovali jednání jednotlivých patronátních skupin a svými poznatky a zkušenostmi pomáhali tak, aby patronátní činnost byla na dobré úrovni. Podle názorů souborů můžeme konstatovat, že se to dařilo.

Ocenění a slova díky našich hostů jsou tím nejlepším poděkováním všem patronům. Soubory zase na oplátku usilovaly o to, aby odvedly jenom to nejlepší a tím poděkovaly za pěkné soudružské přijetí.

A tak to má být. Svitavská národní přehlídka je vždy přátelským setkáním divadelníků a diváků a je společným přáním okresní odborové rady i organizačního štábu, aby tomu tak bylo nejen letos, ale i v příštích letech.

Divadlo Cyklindr OKVS Brno zaujalo nastudováním hry *Trust* od Ilji Erenburga.

Zástupce slovenského amatérského divadla na přehlídce — soubor Disk Trnava-Kopánka se představil dramatizací známých aktovek A. P. Čechova.

Z práce poroty

Na letošním ročníku národní přehlídky pracovala porota ve složení: s. Václav Mareš, ředitel Divadla S. K. Neumanna Praha — předseda, a členové: dr. Daria Mrázová, Alena Urbanová, Jana Paterová a Radoslav Lošťák; Michal Hess se z vážných rodinných důvodů omluvil.

Její činnost byla velice náročná, protože podrobně rozebrat šest soutěžních inscenací, písemně zpracovat závěry pro Zpravodaj i pro závěrečné hodnocení, není vůbec jednoduché.

Při jednotlivých besedách se členové vždy snažili o to, aby souboru pomohli nejen při zlepšení stávající inscenace, ale i v jeho další práci. Výjimkou v průběhu pře-

hlídky nebylo ani to, že porota vyprávěla o svých divadelních zážitcích a zkušenostech a je zajímavé, že se vždy vzpomínalo jen na ty humorné okamžiky.

Organizační štáb usiloval také o to, aby si členové poroty mohli trochu oddechnout, uskutečnilo se soudružské setkání se soudruhem Jaroslavem Gloserem, členem předsednictva a tajemníkem OV KSČ, porota byla přijata na MěstNV ve Svitavách a zavítala i do Jevíčka, nejjihnějšího města okresu Svitavy. Zde se seznámila s historií i současností, navštívila závod DIU a besedovala s tamními představiteli.

Národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her

Zpravodaj č. 3 — Vydává organizační štáb NP RSDH. Texty připravili J. Strouhal a L. Kružíková, odpovědný redaktor L. Kružíková.

Náklad 400 ks. Svitavy dne 9. 11. 1986.

Tisk: Východočeské tiskárny, n. p., provoz 19 Litomyšl. Povoleno odborem kultury ONV pod kódem 0360935785.